

Kiedy udziały w spółce z o.o. stanowią majątek wspólny małżonków - wyrok SN

Jeżeli wkład wniesiony do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należy do majątku wspólnego wspólnika i jego małżonka, również udział w spółce objęty przez wspólnika wchodzi w skład tego majątku.

Tak uznał Sąd Najwyższy w uchwale z 7 lipca 2016 r., III CZP 32/16.

Taka uchwała została podjęta na kanwie następującego stanu faktycznego: 28 stycznia 2014 r. w toku postępowania egzekucyjnego komornik dokonał zajęcia udziałów dłużnika w dwóch spółkach z o.o. – G i G2. 7 lutego 2014 r. małżonka dłużnika w trybie 9231 w zw. z 9103 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) wniosła sprzeciw wskazując, że udziały te wchodziły w skład majątku wspólnego i domagała się umorzenia postępowania egzekucyjnego. Do sprzeciwu został dołączony akt notarialny, zawierający uchwały w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego G. spółki z o.o., w którym wskazano, że G.T. objął 100 udziałów w spółce, a środki na ich pokrycie pochodziły z jego majątku osobistego oraz że w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego G.T. objął 11 000 udziałów w zamian za aport przedsiębiorstwa, które było objęte małżeńską wspólnością majątkową. Komornik odmówił umorzenia postępowania egzekucyjnego, wskutek czego G.T. wniósł skargę na czynność komornika. Postanowieniem z 1 lipca 2015 r. sądu rejonowego skarga została oddalona. W ocenie sądu rejonowego z załączonych dokumentów nie wynikało jednoznacznie, czy zajęte udziały w spółkach stanowią majątek osobisty dłużnika, czy też wchodziły w skład majątku wspólnego. Według sądu jednostronne oświadczenie dłużnika zamieszczone w akcie notarialnym dotyczące środków, za które nabył dany składnik majątkowy, nie jest wystarczające do przesądzenia o przynależności tego składnika do majątku odrębnego albo wspólnego. Sąd wskazał nadto, że organ egzekucyjny nie jest uprawniony do prowadzenia postępowania dowodowego, bowiem postępowanie dowodowe może być dokonane wyłącznie w toku postępowania o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji, do którego wszczęcia małżonka dłużnika ma legitymację. Tym samym sąd uznał, że powołanie się przez dłużnika na art. 9231 § 2 k.p.c. w zw. z art. 9103 k.p.c. nie było zasadne, a komornik słusznie oddalił wniosek o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Na postanowienie sądu rejonowego dłużnik wniósł zażalenie, przy rozpoznawaniu którego sąd okręgowy powziął wątpliwości wyrażone w zagadnieniu prawnym przedstawionym do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu i sprowadzające się do pytania, czy udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nabyte ze środków pochodzących z majątku wspólnego dłużnika i jego małżonki wchodziły w skład ich majątku wspólnego, w sytuacji, gdy objęcie tych udziałów nastąpiło tylko przez dłużnika i tylko on ujawniony jest w rejestrze przedsiębiorców jako jej udziałowiec. Sąd Najwyższy powziął uchwałę o treści przytoczonej na wstępie.

Komentarz eksperta

Wojciech Paryś, [prawnik Poznań Rödl & Partner](#)

W komentowanej uchwale Sąd Najwyższy przesądził, że udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nabyte przez wspólnika w zamian za składnik majątkowy stanowią majątek wspólny wspólnika i jego małżonki wchodziły w skład tej wspólności majątkowej. Analizując przedstawione zagadnienie prawne Sąd Najwyższy wskazał, że przepisy Kodeksu spółek handlowych nie zawierają przepisów szczególnych, modyfikujących sposób ustalania przynależności danego przedmiotu majątkowego do majątków małżonków. Tym samym zastosowanie znajdują przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego odnoszące się do małżeńskich ustrojów majątkowych, a w kontekście przedstawionego stanu faktycznego, odnoszące się do ustawowego ustroju małżeńskiego. Sąd Najwyższy podkreślił, że jako przepisów o charakterze szczególnym nie należy traktować przede wszystkim art. 1831 oraz 184 k.s.h. Art. 1831 k.s.h. wskazuje jedynie, że umowa spółki może ograniczyć lub wykluczyć wstąpienie do spółki współmałżonka wspólnika w przypadku, gdy udział lub udziały są objęte wspólnością majątkową małżeńską, tym samym wynika z niego, że w wypadku nabycia udziału w zamian za wkład pochodzący z majątku wspólnego wspólnikiem jest małżonek wnoszący wkład, jednak udział wchodzi w skład majątku. Z kolei odnośnie art. 184 k.s.h. Sąd Najwyższy wyraźnie zaznaczył, że artykuł ten nie tylko nie stanowi przepisu szczególnego wobec Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, lecz również nie upoważnia małżonków do ustalania przynależności udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością do majątków małżonków w sposób odmienny niż przewidziany w tym kodeksie. Art. 33 k.r.o. wyraźnie wskazuje, jakie składniki wchodziły w skład majątków osobistych małżonków. Wyliczenie to ma charakter zupełny. Tym samym pozostałe przedmioty wchodziły w skład majątku wspólnego. Ponadto wszelkie wątpliwości w tym zakresie należy interpretować na korzyść majątku wspólnego. Wobec faktu, że art. 33 k.r.o. nie wymienia udziałów jako składników majątku osobistego małżonków, należy uznać, że stanowią one element majątku wspólnego małżonków pod warunkiem jednakże, że nie zostały one nabyte w zamian za

składnik majątku stanowiący majątek osobisty małżonka (art. 33 pkt 10 k.r.o.). Według jednolitej linii orzeczniczej Sądu Najwyższego istnieje nadto domniemanie faktyczne, iż przedmiot majątkowy nabyty przez jednego z małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej małżeńskiej wchodzi w skład majątku wspólnego małżonków. Domniemanie to może zostać obalone przez wykazanie, że nabycie nastąpiło ze środków finansowych, stanowiących majątek osobisty. Mając na uwadze przedmiotową uchwałę należy zauważyć, że ujawnienie dłużnika w rejestrze przedsiębiorców KRS jako samodzielnego właściciela udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nie przesądza o tym, że udziały te stanowią wyłączną własność dłużnika, albowiem w przypadku nabycia ich ze składników majątku wspólnego, staną się one częścią majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka, mimo iż współnikiem spółki będzie nadal tylko jeden z małżonków. Jest to swoiste, acz dopuszczalne na gruncie Kodeksu spółek handlowych rozdzielenie sfery zewnętrznej, obejmującej stosunki pomiędzy spółką a wspólnikami, oraz sfery wewnętrznej, obejmującej stosunki pomiędzy małżonkami. W takiej sytuacji małżonkowi dłużnika będzie przysługiwało uprawnienie złożenia sprzeciwu w trybie 9231 w zw. z 9103 k.p.c., zaś wierzyciel – w celu dalszego prowadzenia egzekucji z udziałów – może zostać zmuszony do zdobycia klauzuli wykonalności również przeciwko małżonkowi dłużnika.

Źródło: <http://www.rp.pl/Firma/311189996-Kiedy-udzialy-w-spolce-z-oo-stanowia-majatek-wspolny-malzonkow---wyrok-SN.html#ap-1>